

11.7.2008

Kansalliskirjaston ja kirjastosektorien neuvostojen puheenjohtajien ja sihteerien kokous

Aika:	25.6.2008, klo 13.00-14.30	
Paikka:	Kansalliskirjasto, Fabianian auditorio, Yliopistonkatu 1, 2. krs.	
Läsnä:	Kristiina Hormia-Poutanen	Kansalliskirjasto, puheenjohtaja
	Maija Berndtson	Yleisten kirjastojen neuvosto
	Marja Hirvikallio	Erikoiskirjastojen neuvosto
	Ritva Hänninen	Erikoiskirjastojen neuvosto
	Aki Kangas	Kansalliskirjasto, sihteeri
	Tarja Koskimies	AMKIT-konsortio
	Erkki Lounasvuori	Yleisten kirjastojen neuvosto
	Helena Mattila	Suomen yliopistokirjastojen neuvosto
	Jarmo Saarti	Suomen yliopistokirjastojen neuvosto
	Tarja Takaranta	AMKIT-konsortio

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin muutoksin. Lisättiin kohtaan 3. Tiedotusasiat Kansalliskirjaston ja Kirjastot.fi – tapaamisessa käsitellyt asiat.

3. Tiedotusasiat

Kansallinen digitaalinen kirjasto –hanke

Kristiina Hormia-Poutanen esitteli hiljattain käynnistyneen Kansallinen digitaalinen kirjasto –hankkeen tavoitteita sekä hankeorganisaatiota. Hankkeen ohjausryhmä sekä pitkäaikaissäilytys- ja saatavuusjaostot ovat kokoontuneet kerran. Tekninen asiantuntijaryhmä kokoontuu elokuussa. Hankkeen verkkosivut ovat osoitteessa http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripoliittika/linjaukset_ohjelmat_ja_hankkeet/digitaalinen_kirjasto/index.html

Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen hanke

Jarmo Saarti kertoi Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen hankkeesta. Hankkeessa selvitetään korkeakoulukirjastojen asema erityisesti yliopistolain muutoksen kannalta, Kansalliskirjaston rooli keskitettyjen palvelujen tuottajana sekä Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston yhteistyön tiivistämismahdollisuudet.

Tilannekatsaus järjestelmäarkkitehtuurin kehittämiseen

11.7.2008

Kristiina Hormia-Poutanen kertoi, että järjestelmäarkkitehtuurin kehittäminen on linjattu Kansalliskirjaston tietohallinnon toimenpideohjelmassa. Asiakasliittymäratkaisu liittyy Kansallinen digitaalinen kirjasto –hankkeeseen. Kansallinen yhteisluettelo on mahdollista rakentaa Aleph-järjestelmällä. Yhteisluetteloon tulisivat ensiksi mukaan yliopistokirjastot, sitten ammattikorkeakoulukirjastot ja muut sektorit.

Kansalliskirjaston ja Kirjastot.fi:n tapaamisessa käsitellyt asiat

Erkki Lounasvuori kertoi Kansalliskirjaston ja Kirjastot.fi:n tapaamisesta. Tapaamisessa oli keskusteltu, mitä yhteistyö Kansalliskirjaston ja Kirjastot.fi:n välillä merkitsisi operatiivisella tasolla. Yhteistä linjausta mm. yhteisluettelon suhteen pidetään tärkeänä. Tapaamisessa oli keskusteltu lisäksi viestinnästä, tilastoinnista sekä kaukopalvelusta.

Todettiin, että Kysy kirjastonhoitajalta –palvelua voisi laajentaa. Palvelun brändäystä ja hankkeistamista voisi ajatella kirjastosektorien yhteistyönä.

4. Kirjastoverkkopalveluiden väliraportti

Kirjastoverkkopalvelut-tulosalueen lakisääteinen perustehtävä on tiedonsaantia tehostavien keskitettyjen palvelujen tarjoaminen kirjastoverkolle ja palvelujen kehittäminen. Tulosalueen keskeisin vaikuttavuustulos on tutkimuksen, opetuksen ja oppimisen tiedonsaannin tehostuminen korkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa sekä yleisten kirjastojen asiakaskunnassa.

Vuoden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana painopiste on ollut järjestelmäarkkitehtuurin kehittämisessä sekä kirjastoverkon rakennemuutoksien ennakkoinnissa. Järjestelmäarkkitehtuurin kehittäminen liittyy läheisesti kirjaston tietohallinto-ohjelmaan. (Liite 1).

Esitys: Kristiina Hormia-Poutanen esittelee väliraportin. Keskustellaan raportista.

Päätös: Esityksen mukaan.

Käytiin lisäksi läpi Kansalliskirjaston talouraportti kansallisten kirjastoverkkopalvelujen osalta.

Todettiin, että Kirjastoverkkopalveluissa on saatu tänä vuonna aikaan hyviä avauksia, kuten järjestelmäarkkitehtuurin kehittäminen.

Todettiin, että Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen hankkeessa tulee pohtia kansallisten kirjastoverkkopalvelujen tuottavuusmittareita, kuten kansallisten kirjastoverkkopalvelujen vaikutuksia asiakaskirjastojen toimintaan.

5. Kirjastoille suunnattu kysely kansallisista kirjastoverkkopalveluista: alustavat tulokset

Kansalliskirjasto toteutti kyselyn asiakaskirjastoilleen 14.4.-16.5.2008. Kyselyyn saatiin yhteensä 664 vastausta, joista 189 yliopistokirjastoista, 120 ammattikorkeakoulukirjastoista, 293 yleisistä kirjastoista sekä 47 julkisrahoitteisista erikoiskirjastoista. Muita vastauksia saatiin lisäksi 15 kappaletta.

Vastausten yhteenvedot ovat luettavissa Kansalliskirjaston verkkosivuilla osoitteessa <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/koordinointi/asiakaskysely2008.html>. Sivulla on luettavissa myös sektorikohtaiset yhteenvedot vastauksista.

Kaikkien sektoreiden vastauksista voi päätellä, että palveluista tunnetuimpia olivat perinteiset ja vakiintuneet palvelut, kuten kansalliset tietokannat, luettelointisäännöt ja Vesa-verkkosanasto. Vastaajat olivat näihin palveluihin myös kaikkein tyytyväisimpiä. Myös elektronisten aineistojen hankintapalvelut (FinELib-palveluyksikön palvelut) arvioitiin hyviksi. Tietojärjestelmien ja Tieteellisten kirjastojen yhteistilaston kehittämisessä on vastausten perusteella haastetta.

Itse palvelujen lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan palveluperiaatteiden toteutumista. Palvelujen laatu ja henkilöstön ammattitaito arvioitiin yleisesti hyviksi. Kehittämistarpeita on talouden läpinäkyvyyden, Kansalliset kirjastoverkkopalvelut –palvelukokonaisuuden selkeyden sekä Kansalliskirjaston ja asiakaskirjastojen yhteistyön toimivuuden osalta.

11.7.2008

Kyselyllä kerättiin tietoa myös viestinnästä ja koulutustarpeista. Erityisesti uusista hankkeista ja palveluista tiedottaminen ja koulutus nousivat vastauksista esille. Toisaalta vastauksista ilmeni selkeä tarve Kansalliset kirjastoverkopalvelut -kokonaisuudesta ja olemassa olevista palveluista tiedottamiseen.

Kansalliskirjaston verkkosivujen, sähköpostilistojen, sekä koulutustilaisuuksien lisäksi palveluista halutaan saada tietoa myös muiden kanavien, erityisesti Kirjastot.fi:n välityksellä.

Vastauksia tulee tarkastella myös sektorikohtaisesti ja vastaajien työtehtävien mukaan. Palvelujen tuntemuksen, tyytyväisyyden sekä viestintä- ja koulutustarpeiden välillä on sektorikohtaisia ja vastaajan työtehtävistä johtuvia eroja.

Esitys: Aki Kangas esittelee kirjastoille suunnatun kyselyn alustavia tuloksia. Keskustellaan kyselyn tuloksista, sovitetaan jatkokäsittelystä sekä tiedottamisesta kirjastoverkolle.

Päätös: Esityksen mukaan.

Todettiin, että Tieteellisten kirjastojen yhteistilaston rakennetta ja mittareita tulee arvioida. Tilastosta tulisi kehittää paremmin johtamista tukeva työväline.

Viestinnän osalta keskusteltiin kirjastoverkon edustuksesta Kansalliskirjaston työryhmissä. On tärkeää, että työryhmien edustajat välittävät tietoa omalle sektorilleen ja sidosryhmilleen ja toisaalta Kansalliskirjastoon päin. Työryhmäedustuksessa on haastetta erityisesti silloin kun yksi henkilö edustaa koko sektoria.

Uusien hankkeiden myötä on perustettu uusia työryhmiä. Aika ajoin tulee myös pohtia olemassa olevien ryhmien toimivuutta ja mielekkyyttä.

6. Kirjastoverkon keskitetyt palvelut, kauden 2010-2012 suunnittelu: lähetekeskustelu

Opetusministeriö on käynnistänyt kaksi kirjastoverkon kannalta merkittävää hanketta, joihin kirjastot laajamittaisesti osallistuvat ja jotka vaikuttavat kauden 2010-2012 toimintaan. Hankkeet ovat kansallinen digitaalinen kirjasto ja korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen hanke.

Järjestelmäinfrastruktuurin ja työnjaon kehittäminen

Järjestelmäinfrastruktuurin kehittämisen kolme keskeistä osiota ovat asiakasliittymä, kansallinen yhteisluettelo ja pitkäaikaissäilytysjärjestelmä. Asiakasliittymää ja pitkäaikaissäilytysratkaisua kehitetään osana Kansallista digitaalista kirjastoa. Kansallinen digitaalinen kirjasto 2007–2011 on opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston sekä koulutus- ja tiedepolitiikan osaston yhteinen hanke. Se on yksi Arjen tietoyhteiskunta -toimintaohjelmassa määritellyistä julkishallinnon hankkeista. Hankkeen tavoitteena on kirjastojen, arkistojen ja museoiden keskeisten kansallisten tietovarantojen saatavuuden ja käytettävyyden parantaminen tietoverkoissa sekä sähköisten kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilytysratkaisujen kehittäminen.

Kansallinen yhteisluettelo on nykyisen Linda-yhteistietokannan laajennus. Ensimmäisessä vaiheessa siihen osallistuvat Linnea2-kirjastot, mutta myös ammattikorkeakoulukirjastot, erikoiskirjastot sekä yleiset kirjastot voivat liittyä tiedontuottajiksi. Kansallinen yhteisluettelo sisältää bibliografisen datan ohella myös auktoriteettitietoja. Niiden ylläpito pyritään organisoimaan laajapohjaiseksi yhteistyöksi, jossa on mukana muun muassa muita muistiorganisaatioita ja tekijänoikeusjärjestöjä.

Tietokannan laajan katteen ansiosta poimintaluettelointi ja kaukopalvelutarkistukset tehostuvat. Kansallinen yhteisluettelo on myös Suomen kirjastojen ”näyteikkuna” kansainvälisessä kirjastoverkossa. Kaikki luettelointi tehdään suoraan yhteisluetteloon, millä varmistetaan tehokas ylläpito ja ajantasaisuus.

Järjestelmäinfrastruktuurin kehittäminen tehostaa kirjastojen toimintaa kansallisella tasolla mm. vähentämällä päällekkäisiä toimintoja (mm. lukuisien eri käyttöliittymien ylläpito, dokumenttien tallennus eri rekistereissä) ja mahdollistaa vapautuvien resurssien kohdentamisen kirjastoissa uudelleen.

Työnjaon selkeyttäminen kansallisten toimijoiden, kuten Helsingin kaupunginkirjaston, Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston sekä CSC:n kesken, mahdollistaa myös voimavarojen kohdentamisen yhä tarkoituksenmukaisemmin.

Korkeakoulujen ja korkeakoulukirjastojen rakenteellinen muutos

11.7.2008

Opetusministeriön julkaisema korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat 2008-2011 raamittaa korkeakoulujen kehittämisen painopisteitä. OPM käynnisti keväällä 2008 korkeakoulukirjastoja koskevan rakenteellisen kehittämisen hankkeen 2008-2009. Hankkeen työryhmään osallistuvat yliopisto- ja ammattikorkeakoulukirjastot, Varastokirjasto ja Kansalliskirjasto.

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/rake.html>

Esitys: Käydään lähetekeskustelu kaudesta 2010-2012.

Päätös: Esityksen mukaan.

Todettiin, että järjestelmäinfrastruktuuri ja rakenteellinen kehittäminen ovat kaudella 2010-12 keskeisiä. Yhteisluettelon osalta tulee käydä neuvotteluja eri sektorien kanssa alkusyksystä.

Yliopistokirjastojen osalta tulee keskustella, millaista yhteistyötä julkaisuarkistopalvelujen osalta halutaan ja millainen olisi mahdollinen työnjako.

Kirjastosektoreita pyydetään lähettämään kauden 2010-12 toiveet Kansalliskirjastoon lokakuun loppuun mennessä. Tulosneuvottelujen valmistelukokous pidetään marras-joulukuussa 2008.

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut käsiteltävänä.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.30.